

Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы

Мұрағаттық версия

Қазақстан Республикасының Заңы 1996 жылғы 10 маусым N 6-I

I. Тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Реттелетін мәселелер

Осы Заң санаткерлік меншік саласында ғылым, әдебиет және өнер туындыларын (авторлық құқық), қойылымдарды, орындаушылықты, фонограммаларды, эфирлік және кабельдік хабар тарату ұйымдарының хабарларын (сабақтас құқықтар) жасауға және пайдалануға байланысты туындайтын қатынастары реттейді.

2-бап. Негізгі ұғымдар

Осы Заңның мақсаты үшін төменде көрсетілген терминдердің мынадай мәні бар:
автор - шығармашылық еңбегімен туынды жасаған жеке тұлға;
авторлық құқық - автордың мүліктік және мүліктік емес жеке құқықтары;
дыбыс-бейнежазу туындысы - тиісті техникалық құрылғылардың көмегімен көріп және естіп (дыбыспен сүйемелденген жағдайда) қабылдауға арналып жасалған, өзара байланысты кадрлар серияларынан құралатын (дыбыспен сүйемелденетін немесе сүйемелденбейтін) туынды. Дыбыс-бейнежазу туындылары кинематографиялық туындыларды және кинематографияға ұқсас құралдармен бейнеленген туындылардың бәрін: бастапқы немесе одан кейінгі түсірілу әдісіне қарамастан, теле және бейнефильмдерді, диафильмдер мен слайдфильмдерді және сол сияқтыларды қамтиды;

деректер базасы - деректер (мақалалар, есептер, фактілік және сол сияқтылар) жиынтығы, ол деректер материалдардың іріктелуі және (немесе) орналасуы жағынан шығармашылық еңбектің нәтижесі болып табылады және сол деректер электрондық есептеу машинасының (ЭЕМ) көмегімен табылатындай және өңделетіндей етіп жүйеге түсірілген;

қайта шығару - туындының немесе фонограмманың бір немесе одан көп данасын кез-келген материалдық нысанда, соның ішінде үнжазба және бейнежазба нысанында дайындау. Туындыны немесе фонограмманы уақытша немесе тұрақты сақтау үшін электрондық (санын қоса), оптикалық немесе өзге де машинамен оқылатын нысанда жазып алу да қайта шығару болып табылады;

жазу - дыбыстарды және (немесе) бейнелерді көп рет қабылдауға, қайта шығаруға немесе хабарлауға мүмкіндік беретін белгілі бір материалдық нысанда техникалық құралдардың көмегімен жазып алу;

дыбыс-бейнежазу туындыларын дайындаушы - осындай туындыны дайындаудың бастамасы мен жауапкершілігін, соның ішінде материалдық жауапкершілікті мойнына алған жеке немесе заңды тұлға. Өзге дәлелдер болмаған кезде, осы туындыда есімі немесе атауы қойылған жеке немесе заңды тұлға дыбыс-бейнежазу туындысын дайындаушы деп танылады;

санаткерлік меншік - шығармашылық қызметтің объектілендірілген нәтижесіне меншік;

айрықша құқық - автордың немесе сабақтас құқықтар иесінің туындыны, орындаушылықты, фонограмманы, хабарды осы Заңмен белгіленген мерзім ішінде өз қалауы бойынша кез-келген әдіспен пайдалану жөніндегі мүліктік құқығы;

орындау - туындыны, фонограмманы көрсету, рөлді, ән, биді тікелей орындап немесе қандай да болсын техникалық құралдардың (телерадио хабарларының, кабельдік теледидардың және сол сияқтылардың) көмегімен көрсету, қою. Дыбыс-бейнежазу туындысының кадрларын олардың реті бойынша дыбыспен сүйемелдеп немесе сүйемелдемей көрсету;

орындаушы - актер, әнші, музыкашы, биші немесе рөл ойнайтын, ән салатын, оқитын, мәнерлеп оқитын, музыкалық аспапта ойнайтын немесе әдебиет пен өнер туындыларын (соның ішінде эстрада, цирк немесе қуыршақ нөмірлерін) қандай да бір басқа жолмен орындайтын өзге адам, сондай-ақ спектакльді қоюшы-режиссер және дирижер;

контрафактілік даналар - туындының немесе фонограмманың дайындалған немесе таратылған жағдайда авторлық және сабақтас құқықтардың бұзылуына әкеп соғатын даналары, сондай-ақ сол туынды мен фонограмма ешқашан қорғалмаған немесе қорғауы тоқтатылған мемлекеттерден Қазақстан Республикасына авторлық және сабақтас құқықтар иелерінің келісімінсіз импортталған туындылар мен фонограммалардың осы Заңға сәйкес Қазақстан Республикасында қорғалатын даналары;

айырықша емес құқық - авторлық құқық пен сабақтас құқықтар иесімен бірге бұған автордың тиісті рұқсатын алған басқа адамның осы Заңда белгіленген жағдайлардан басқа ретте туындыны пайдалана алатын құқығы;

авторлық және (немесе) сабақтас құқықтар иесі;

мүліктік құқық берілген жағдайдағы автор немесе орындаушы;

мүліктік құқықтар берілген жеке немесе заңды тұлға;

автордан немесе орындаушыдан өзге жеке тұлға немесе осындай жеке немесе заңды тұлғаға бастапқыда мүліктік құқықтар берілген жағдайда - заңды тұлға;

туындыны жариялау - автордың келісімімен жариялау, көпшілік алдында орындау, қандай да болмасын өзге бір әдіспен эфирге беру арқылы туындыны жалпы көпшілікке алғаш рет жеткізетін іс-әрекетті жүзеге асыру;

жариялау (жарыққа шығару) - туынды авторының, фонограмма жасаушының келісімімен туындының, фонограмманың даналарын көпшіліктің қажеттерін қанағаттандыру үшін айналысқа шығару. Жариялау деп ақпараттың электрондық жүйесі арқылы туындыға, фонограммаға ие болу да түсініледі;

эфирге беру - туындыны, фонограмманы, орындаушылықты, қойылымды, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының хабарларын, кабельдік теледидарды қоспағанда, радио немесе теледидармен беру арқылы жалпы көпшілікке (көрсетуді немесе орындауды қоса) тарату. Туындыны, фонограмманы, орындаушылықты, қойылымды, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының хабарларын жерсеріктері арқылы эфирде беру кезіндегі туынды, фонограмма, орындаушылық, қойылым, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдары хабарларын жердегі станциядан жерсеріктеріне сигналдар беру мен жерсеріктерінен сигналдар қабылдау арқылы, оларды көпшіліктің нақты түрде қаншалықты қабылдап жатқанына қарамастан жалпы жұрттың назарына жеткізу де эфирде беру деп түсініледі;

эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдарының хабары - эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының өзі, сондай-ақ соның қаражаты есебінен тапсырыс бойынша басқа ұйым жасаған хабар;

туындыны көрсету - туындының түпнұсқасын немесе бір данасын тікелей немесе үнтаспаның, диапозитивтің, теледидар кадрының көмегімен немесе басқа да техникалық құралдар арқылы көрсету, сондай-ақ дыбыс-бейнежазу туындысының жекелеген кадрларын олардың ретін сақтамай көрсету;

эфирге қайталап беру - бұрын эфирде берілген туындыларды, фонограммаларды, орындаушылықтарды, қойылымдарды, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдарының хабарларын эфирде қайталап беру;

ЭЕМ-ге арналған бағдарлама - электрондық есептеу машинасында (ЭЕМ) немесе басқа бір компьютерлік құрылғыда тапсырылған қызметті немесе берілген тапсырманы орындау мақсатымен немесе ЭЕМ үшін бағдарлама әзірлеу процесінде алынған дайындық материалдарын да қоса алғанда көкейдегі нәтижеге жету мақсатымен пайдаланылуы мүмкін сөздер, сандар, кодтар, нышандар, таңбалар, диаграммалар арқылы немесе басқа бір түрде көрсетілген нұсқаулардың немесе ережелердің жиынтығы және содан туындайтын дыбыс-бейнежазу кейіптелуі;

сәндік-қолданбалы өнер туындысы - көркемдік кәсіпшілік туындысын немесе өнеркәсіптік әдіспен дайындалған туындыны қоса алғанда іс жүзінде пайдаланылатын заттарға көшірілген екі өлшемді немесе үш өлшемді өнер туындысы;

фонограмманы шығарушы - белгілі бір орындаушылықты немесе өзге де дыбыстардың тұңғыш дыбыс жазбасының бастамасы мен жауапкершілігін мойнына алған жеке немесе заңды тұлға. Өзге дәлелдер болмаған кезде, есімі немесе атауы сол фонограммада және (немесе) соның сыртындағы қорапта жазылған адам фонограмманы дайындаушы деп танылады;

туынды шығарма - бұрыннан бар басқа бір туындыға негізделген санаткерлік шығармашылық өнімі (аударма, бейімдеу, өңдеу және сол сияқтылар). Оның сонылығы бұрыннан бар туындыны шығармашылықпен қайта өңдеу немесе басқа тілге шығармашылықпен аудару болып табылады;

көпшілікке көрсету, көпшілік үшін орындау немесе жалпы жұрт назары үшін хабарлау - туындыларды, фонограммаларды, орындаушылықтарды, қойылымдарды, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдарының хабарларын тікелей не техникалық құралдар арқылы отбасына жатпайтын адамдар едәуір мөлшерде қатысатын жерде туындылар, фонограммалар, орындаушылықтар, қойылымдар, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының хабарлары жүріп жатқан жерде және туындының, фонограмманың, орындаушылықтың, қойылымның, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдары хабарының таратылуымен бір мезгілде басқа бір жерде қабылдануына қарамастан, олардың кез-келген көрсетілуі, орындалуы немесе хабарлануы;

спектакльді қоюшы-режиссер - театр, цирк, қуыршақ, эстрада спектаклін немесе өзге де спектакль (көрсетілім) қойылымын жүзеге асырған адам;

көшірмелеу (репрографиялық қайта шығару) - хатқа түскен және басқа да жазба туындыларының түпнұсқаларынан немесе көшірмелерінен суретке түсіру жолымен немесе басып шығарудан өзге басқа да техникалық құралдар арқылы кез-келген мөлшерде және нысанда бір немесе одан да көп данасын дәлме-дәл көшірме түрде қайта шығару. Ребрографиялық қайта шығаруға аталып өткен көшірмелерді электрондық (сан көшірмелерін қоса), оптикалық немесе машинамен оқылатын өзге де нысанда сақтау немесе қайта шығару кірмейді;

жалға беру (жалдау) - туындының немесе фонограмманың данасын тікелей немесе жанама коммерциялық пайда табу мақсатында уақытша пайдалануға беру;

хабарлау - көрсету, орындау, эфирге беру немесе туындылар, фонограммалар, орындаушылықтар, қойылымдар, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдарының хабарлары оларды көпшіліктің нақты қабылдануына қарамастан, естіп және (немесе) көріп қабылдау мүмкін болатын өзге де әрекет жасау (бұған туындының немесе фонограмманың даналарын тарату кірмейді);

жалпы жұрт назарына кабель бойынша хабарлау - туындыларды, фонограммаларды, орындаушылықтарды, қойылымдарды, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдары хабарларын жалпы жұрттың назарына кабель, сым, оптикалық талшықтар арқылы немесе немесе солар сияқты құралдардың көмегімен хабарлау;

уәкілдік берілген орган - авторлардың және сабақтас құқықтар иелерінің құқықтарын жүзеге асыруға байланысты қатынастарды мемлекеттік реттеу саласындағы өкілеттігін Қазақстан Республикасының заң актілері, Қазақстан Республикасының

Президенті, Үкіметі белгілейтін мемлекеттік орган;

фонограмма - жазылу әдісіне қарамастан, орындаушылықтардың немесе өзге де дыбыстардың тек қана дыбыстық кез-келген жазбасы;

туындының данасы - туындының кез-келген материалдық нысанда дайындалған көшірмесі;

фонограмманың данасы - фонограммадан тікелей немесе жанама түрде дайындалған және сол фонограммада жазылған барлық дыбыстарды немесе дыбыстардың бөлігін қамтитын кез-келген материалдық жеткізгіштегі фонограмма көшірмесі.

3-бап. Қазақстан Республикасының авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы заңдары

Қазақстан Республикасының авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы заңдары Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінен, осы Заңнан және соларға сәйкес шығарылатын басқа да нормативтік актілерден тұрады.

4-бап. Халықаралық шарттар

Егер Қазақстан Республикасы бекітетін халықаралық шартта осы Заңдағыдан өзгеше ережелер белгіленген болса, онда халықаралық шарттың ережелері қолданылады.

II Тарау. Авторлық құқық

5-бап. Авторлық құқықтың қолданылу аясы

1. Осы Заңға сәйкес авторлық құқық:

1) авторларының немесе олардың құқық мұрагерлерінің азаматтығына қарамастан, Қазақстан Республикасының аумағында жарияланған не жарияланбаған, бірақ қандай болсын объективті нысандағы туындыларға;

2) жарияланған не жарияланбаған, бірақ Қазақстан Республикасынан тыс жерлердегі қандай да болсын объективті нысандағы туындыларға қолданылады және Қазақстан Республикасының азаматтары авторлар және олардың құқық мұрагерлері деп танылады;

3) жарияланған не жарияланбаған, бірақ Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде қандай да болсын объективті нысандағы туындыларға қолданылады және Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарына сәйкес басқа мемлекеттердің азаматтары авторлар (олардың құқық мұрагерлері) деп танылады.

2. Егер туынды Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде алғаш жарияланған күннен кейінгі отыз күн ішінде Қазақстан Республикасының аумағында жарияланса, ол Қазақстан Республикасында жарияланды деп саналады.

3. Қазақстан Республикасы аумағында туынды халықаралық шарттарға сәйкес қорғалатын болған жағдайда туындының авторы авторлық құқықты алуға негіз болған іс-әрекет немесе мән-жай орын алған мемлекеттің заңы бойынша анықталады.

6-бап. Авторлық құқық объектісі. Жалпы ережелер

1. Авторлық құқық мақсатына, мазмұны мен маңызына, сондай-ақ берілу әдісі мен нысанына қарамастан, шығармашылық еңбектің нәтижесі болып табылатын ғылым, әдебиет және өнер туындыларына қолданылады.

2. Авторлық құқық белгілі бір объективті түрге ие болған:

1) жазбаша (қолжазба, машинкаға басылған, нотаға жазылған және сол сияқты);
2) ауызша (көпшілік алдында айтушылық, көпшілік алдында орындаушылық және сол сияқты);

3) үнжазба немесе бейнежазба (механикалық, сандық, магниттік, оптикалық және сол сияқты);

4) бейнелеу (сурет, нобай, көркемсурет, жоспар, сызба, кино, телебейне - немесе фотокадрлар және сол сияқты);

5) көлемді - кеңістікті (мүсін, үлгі, макет, ғимарат, және сол сияқты) түріндегі жарияланған туындыларға да, жарияланбаған туындыларға да қолданылады.

3. Заңның осы бабының 1-тармағында аталған белгілері бар және дербес қолдануға болатын туынды бөлігі (оның атауымен қоса) авторлық құқық объектісі болып табылады.

4. Авторлық құқық идеялардың, тұжырымдамалардың, принциптердің, әдістердің, жүйелердің, процестердің, жаңалықтардың, фактілердің өздеріне қолданылмайды.

5. Туындыға деген авторлық құқық туынды жасалған материалдық объектіні меншіктену құқығымен байланысты емес.

Материалдық объектіні меншіктену құқығының немесе материалдық объектіні иелену құқығының өзгеге берілуі, осы Заңның 18-бабында көзделген реттерді қоспағанда, сол объектіде көрсетілген туындыға қандай да болсын авторлық құқықтың ауысуына өздігінен әкеп соға алмайды.

7-бап. Авторлық құқық объектілері болып табылатын туындылар

1. Мыналар авторлық құқық объектілері болып табылады:

1) әдеби туындылар;

2) драмалық және музыкалық-драмалық туындылар;

3) сценарий туындылары;

4) хореография және пантомима туындылары;

5) мәтіні бар немесе мәтіні жоқ музыкалық туындылар;

6) дыбыс-бейнежазу туындылары (кино-, теле- және бейнефильмдер, диафильмдер және басқа кино- және телетуындылар);

7) мүсіндеме, кескіндеме, графика және бейнелеу өнерінің басқа да туындылары;

8) қолданбалы өнер туындылары;

9) сәулет, қала құрылысы және бау-саябақ өнері туындылары;

10) суретке түсіру туындылары және суретке түсіруге орайлас әдістермен жасалған туындылар;

11) карталар, жоспарлар, нобайлар, безендірулер және географияға, топография мен басқа ғылымдарға қатысты үш өлшемді туындылар;

12) ЭЕМ-ге арналған бағдарламалар;

13) өзге де туындылар.

2. ЭЕМ-ге арналған бағдарламаларды қорғау ЭЕМ-ге арналған бағдарламалардың (соның ішінде операциялық жүйелердің) бастапқы мәтін мен объектілік кодты қоса алғанда, кез-келген тілде және кез-келген нысанда жасалуы мүкін барлық түріне қолданылады.

3. Авторлық құқық объектілеріне мыналар да жатады:

1) туынды шығармалар (аудармалар, өңделген дүниелер, аннотациялар, рефераттар, түйіндер, шолулар, инсценировкалар, музыкалық өңдеулер және басқа да ғылым, әдебиет пен өнер шығармаларын өңдеулер);

2) жинақтар (энциклопедиялар, антологиялар, деректер базалары) және материалдарының іріктелуі және (немесе) орналасуы жағынан шығармашылық еңбектің

нәтижесі болып табылатын басқа да құрама туындылар.

Туынды және құрама шығармалар, өздерінің негізге алынған немесе өздеріне енген туындылардың авторлық құқық объектілері болу болмауына қарамастан, авторлық құқықпен қорғалады.

8-бап. Авторлық құқық объектілері болмайтын туындылар

Мыналар авторлық құқық объектілері болмайды:

- 1) ресми құжаттар (заңдар, сот шешімдері, заң әкімшілік, сот сипатындағы және дипломатиялық сипаттағы өзге де мәтіндер), сондай-ақ олардың ресми аудармалары;
- 2) мемлекеттік нышандар мен белгілер (жалаулар, елтаңбалар, ордендер, ақша белгілері және өзге де мемлекеттік нышандар мен белгілер);
- 3) халық шығармашылығы туындылары;
- 4) оқиғалар мен фактілер туралы ақпараттық сипаттағы хабарлар.

9-бап. Авторлық құқықтың пайда болуы. Авторлықтың ақиқаттылығы

1. Ғылым, әдебиет және өнер шығармасына авторлық құқық оның жасалу дерегіне қарай туындайды. Авторлық құқықтың пайда болуы және жүзеге асуы үшін туындыны тіркеу, өзге де арнайы рәсімдеу немесе әлдебір шарттылықтың орындалуы талап етілмейді.

Айрықша авторлық құқықтардың иесі өзінің құқықтарын хабарлау үшін авторлық құқық қорғау белгісін пайдалануға құқылы, ол белгі туындының әр данасына қойылады және мынадай үш элементтен тұрады:

- 1) қоршауға алынған латынша "С" әріп: с;
- 2) айрықша авторлық құқықтар иесінің есімі (атауы);
- 3) туындының алғаш жарияланған жылы.

Туындыға авторлық құқықтың немесе қандай да бір айрықша құқықтың иесі жарияланған немесе жарияланбаған туындыға авторлығын, туындының жариялану фактісі мен мерзімін немесе автордың туындыға құқығына қатысты жасалған шарттарды куәландыру үшін авторлық құқығы қорғалатын мерзім ішінде кез-келген уақытта оны ресми тізімдемелерге тіркей алады.

Тіркеуді белгіленген нормативтік құқықтық актілерге сәйкес уәкілдік берілген орган жүзеге асырады.

2. Өзге дәлелдер болмаған жағдайда туындының түпнұсқасында немесе данасында автор ретінде көрсетілген адам туындының авторы деп саналады.

3. Туынды жасырын немесе бүркеншік атпен жарияланған жағдайда (автордың бүркеншік аты оның өзі екеніне күмән туғызбайтын жағдайды қоспағанда), туындыда есімі немесе атауы көрсетілген баспагер өзге дәлелдер болмаған кезде осы Заңға сәйкес автордың өкілі болып табылады және оның өкіл ретінде автордың құқығын қорғауға, оның жүзеге асырылуын қамтамасыз етуге құқығы бар. Бұл ереже сондай туындының авторы өзінің кім екенін ашқанша және өзінің авторлығын мәлімдегенше қолданыла береді.

4. Егер өзін жарияланбаған туынды қолжазбасының авторымын деп санайтын жеке тұлға оны басқалардың заңсыз пайдалануына немесе иемденіп кетуіне жол бермеу үшін сақтауға өткізуді қажет деп тапқан жағдайларда уәкілдік берілген орган қолжазбаны қабылдап алуға міндетті, ол туралы қолжазбаны өткізген адамға оның түскен мерзімі туралы анықтама беріледі.

10-бап. Тең авторлар

1. Екі немесе одан да көп адамның (тең авторлардың) бірлескен шығармашылық еңбегімен жасалған туындының авторлық құқығы, мұндай туындының бөлінбес біртұтас болуына немесе әрқайсысы өз алдына жеке мәнге ие бөлімдерден тұратындығына қарамастан, тең авторларға тиесілі болады.

Егер туындының бір бөлігін осы туындының басқа бөліктеріне қарамастан пайдалану мүмкін болса, бұл бөлігі дербес мәні бар туынды деп танылады.

Егер тең авторлар арасындағы келісімде өзгеше көзделмесе, олардың әрқайсысы туындының дербес мәні бар өзі жасаған бөлігін өз қалауы бойынша пайдалануға құқылы.

2. Тұтас алғанда туындыны пайдалану құқығы тең авторларға ортақ. Тең авторлардың өзара қатынастары олардың арасында жасалған келісім арқылы белгіленуі мүмкін. Егер тең авторлардың туындысы бөлінбейтін біртұтас дүние болса, тең авторлардың бір де бірінің туындыны пайдалануға жеткілікті негіздері болмайынша тыйым салуға құқығы жоқ.

11-бап. Жинақтар мен басқа да құрамада туындыларды құрастырушылардың авторлық құқығы

1. Жинақтың және басқа да құрама туындылардың авторына (құрастырушысына) шығармашылық (құрастырушылық) еңбек нәтижесі болып табылатын материалдарды іріктеуді және (немесе) орналастыруды жүзеге асырғандығы үшін авторлық құқық беріледі.

Құрастырушының өзі құрама туындыға енгізілген әрбір туынды авторларының құқықтарын сақтаған жағдайда авторлық құқықты пайдаланады. Егер авторлық шартта өзгеше көзделмесе, құрама туындыға енгізілген туындылардың авторлары өз туындыларын құрама туындыға қарамастан пайдалана беруге құқылы.

Құрастырушысының авторлық құқығы басқа адамдардың сол материалдарды басқа құрама туындылар жасау үшін дербес іріктеуіне және (немесе) орналастыруына кедергі жасамайды.

2. Энциклопедияларды, энциклопедиялық сөздіктерді, мерзімді және шығуы жалғаса беретін ғылыми еңбектер жинақтарын, газеттерді, журналдарды және басқа да мерзімді басылымдарды жарыққа шығаратын баспагерге мұндай басымдарды тұтас пайдалануға айрықша құқық беріледі. Баспагер мұндай басылымдарды кез-келген жағдайда пайдаланса да өзінің атауын көрсетуге немесе оны көрсетуді талап етуге құқылы.

Мұндай басылымдарға енгізілген туындылардың авторлары жалпы басылымға қарамастан өз туындыларын пайдалануға айрықша құқықтарын сақтап қалады.

12-бап. Аудармашылардың және басқа да туынды шығармалар авторларының авторлық құқығы

1. Аудармашыларға және басқа да туынды шығармалардың авторларына өздерінің жасаған аудармасына, қайта жасағанына, музыкалық әуендерден немесе басқа да өңдеуден өткізгеніне авторлық құқық беріледі.

Аудармашы және басқа да туынды шығарма авторы өзі аударатын, қайта жасайтын, музыкалық әуендейтін немесе басқа да өңдеуден өткізетін туынды авторының авторлық құқығын сақтаған жағдайда өзі жасаған туындыға авторлық құқықты пайдаланады.

2. Аудармашылардың және басқа да туынды шығарма авторларының авторлық құқығы сол туындыларды өзге адамдардың аударуына және өңдеуіне кедергі болмайды.

13-бап. Дыбыс-бейнежазу туындысына авторлық құқық

1. Дыбыс-бейнежазу туындысының авторлары (тең авторлары):

1) сценарий авторы;

2) дыбыс-бейнежазу туындысына арнайы жасалған музыкалық туындының (мәтіні немесе мәтінсіз) авторы (сазгер);

3) қоюшы-режиссер;

4) қоюшы-оператор;

5) қоюшы суретші болып табылады.

Бұрын шығарылған, қайта өңделген немесе дыбыс-бейнежазу туындысының құрамдас бөлігі ретінде енгізілген туынды авторы да дыбыс-бейнежазу туындысының тең авторы болып саналады.

2. Дыбыс-бейнежазу туындысын жасауға немесе бұрын жасалған туындыға құқық беруге авторлық шарттың жасалуы, осы баптың 3-тармағында көзделген жағдайды қоспағанда, осы туынды авторларының (немесе бұрын жасалған туынды авторларының және өзге де авторлық құқықтар иелерінің) дыбыс-бейнежазу туындысын дайындаушыға, егер авторлық шартта өзгеше көзделмесе, дыбыс-бейнежазу туындысын пайдалануға айрықша құқық беруіне әкеп соғады.

Дыбыс-бейнежазу туындысын дайындаушы бұл туынды кез келген жағдайда пайдаланылса да өз есімін немесе атауын көрсетуге, не солай көрсетілуін талап етуге құқылы.

3. Дыбыс-бейнежазу туындысына арнайы шығарылған музыкалық туындының (мәтінмен немесе мәтінсіз) авторы осы музыкалық туындының дыбыс-бейнежазу туындысы ретінде көпшілік алдында әрбір орындалуы жағдайында оның көпшілікке хабарланғаны, сондай-ақ дыбыс-бейнежазу туындысы данасының жалға берілгені үшін сыйақы алу құқығын сақтап қалады.

4. Дыбыс-бейнежазу туындысына құрамдас бөлік ретінде енген, бұрыннан бар (сценарий негізіне алынған роман авторы және басқалар), сондай-ақ жұмыс процесінде туған (қоюшы-оператор, қоюшы-суретші және басқалар) туындылар авторларының әрқайсысы өз туындысына авторлық құқықты пайдаланады.

14-бап. Қызметтік туындыларға авторлық құқық

1. Қызмет бабында міндеттерді немесе жұмыс берушінің қызметтік тапсырмасын орындау тәртібі бойынша жасалған туынды авторының мүліктік емес жеке құқығын қызметтік туынды авторы иеленеді.

2. Егер жұмыс беруші мен автор арасындағы шартта көзделсе және өзгеше көзделмесе, қызметтік туындыны пайдалануға мүліктік құқықты жұмыс беруші иеленді.

3. Қызметтік туынды кез келген жағдайда пайдаланылса, жұмыс беруші өз атауын көрсетуге немесе солай көрсетілуін талап етуге құқылы.

4. Туынды табыс етілген кезден бастап он жыл өткеннен кейін, ал жұмыс беруші келіскен жағдайда - одан да ертерек, жұмыс берушімен жасасқан шартқа қарамастан, оның туындыны пайдалануға және авторлық сыйақыны алуға толық көлемде авторлық құқығы болады.

5. Қызмет бабындағы міндеттерді немесе жұмыс берушінің қызметтік тапсырмаларын орындау тәртібімен энциклопедияларды, энциклопедиялық сөздіктерді, ғылыми еңбектердің мерзімді және жалғастырыла беретін жинақтарын, газеттерді, журналдарды және басқа да мерзімді басылымдарды (осы Заңның 11-бабының 2-тармағы) жасауға бұл баптың ережелері қолданылмайды.

15-бап. Мүліктік емес жеке құқықтар

1. Автордың өз туындысына қатысты мынадай мүліктік емес жеке құқықтары болады:

1) туындының авторы деп танылу құқығы және оны тануды, соның ішінде, егер іс жүзінде мүмкін болса, туынды кез келген жария пайдаланылған кез келген жағдайда оның даналарына автордың есімін тиісті түрде көрсету арқылы тануды талап ету құқығы (авторлық құқық);

2) туынды пайдаланылған кез келген жағдайда оның даналарына автордың шын есімінің орнына лақап есімін (бүркеншік есімін) көрсету және соны талап ету немесе есімін көрсетуден бас тарту құқығы, яғни жасырындық (есімі аталу құқығы);

3) туындының атауымен қоса, оған қол сұғуға жол бермеу, туындыны кез-келген жолмен бүлдіруге, бұрмалауға немесе өзге жолмен өзгертуге, сондай-ақ автордың ар-ожданына яки беделіне нұқсан келтіре алатын басқа кез-келген қол сұғушылыққа қарсы әрекет ету құқығы (автордың беделін қорғау құқығы).

2. Бұрын қабылданған шешімнен пайдаланушыға келтірілген зиян, соның ішінде оның айрылып, қалған пайдасы өтелген жағдайда автордың туындыны жариялау туралы ондай шешімнен бас тартуға құқығы бар (кері қайтарып алу құқығы). Егер туынды жарияланып кеткен болса, автор оны кері қайтарып алатыны туралы жария түрде хабарлауға міндетті. Бұл ретте ол туындының бұрын дайындалған даналарын өз есебінен қайтып алуға құқылы.

Қызметтік туындыларды жасаған кезде бұл тармақтың ережелері қолданылмайды.

3. Автордың мүліктік құқықтарына қарамастан, оның мүліктік емес жеке құқықтары болады және оларды туындыны пайдалану жөніндегі айрықша құқықтарын біреуге берген жағдайда да сақтап қалады.

4. Авторды оның осы бапта көзделген мүліктік емес жеке құқықтарынан айыруға болмайды.

5. Автор қайтыс болғаннан кейін оның мүліктік емес жеке құқықтары осы Заңның 30-бабында белгіленген тәртіп бойынша жүзеге асырылады.

16-бап. Мүліктік құқықтар

1. Туынды авторының немесе авторлық құқықтардың өзге иесінің сол туындыны кез-келген нысанда және кез-келген әдіспен пайдалануға мүліктік (айрықша) құқығы бар.

2. Автордың туындыны пайдалануға айрықша құқықтары төмендегі әрекеттерді жүзеге асыру, рұқсат ету немесе жүзеге асыруға тыйым салу құқығын білдіреді:

1) туындыны қайта шығару (қайта шығару құқығы);

2) туындының түпнұсқасын немесе даналарын кез-келген әдіспен тарату; сату, жалға өткізу, көпшілікке уақытша пайдалануға беру және басқалар (тарату құқығы);

3) тарату мақсатында туынды даналары, соның ішінде автордың немесе авторлық құқықтардың өзге иесінің рұқсатымен дайындалған даналарын импорттау (импортқа әкелу құқығы);

4) туындыны жария көрсету (жария көрсету құқығы);

5) туындыны жария орындау (жария орындау құқығы);

6) туындыны жария хабарлау (туындыны жалпы жұрттың назарына арнап хабарлау), соның ішінде эфирде немесе кабель арқылы хабарлау (жария хабарлау құқығы);

7) жалпы жұрттың назарына арнап эфирде алғашқы және (немесе) кейінгі хабарлауды қоса алғанда туындыны эфирде хабарлау (эфирде жариялау құқығы);

8) жалпы жұрттың назарына арнап кабель арқылы алғашқы және (немесе) кейінгі хабарлауды қоса алғанда туындыны кабель арқылы хабарлау (кабель арқылы хабарлау

құқығы);

9) туындыны аудару (аудару құқығы);

10) туындыны қайта жасау, музыкалық әуендеу немесе басқаша түрде қайта өңдеу (өңдеу құқығы) құқықтарын білдіреді.

3. Егер туындының заңды түрде жарияланған даналары оларды сату арқылы азаматты айналымға түсірілсе, онда олардың автордың келісімінсіз және сыйақы төлемей одан әрі таратуға жол беріледі.

Туындының түпнұсқасын немесе даналарын жалға беру (және көпшілікке жалға беру) арқылы тарату құқығы, ол даналарға меншік құқығына қарамастан:

1) ноталық мәтін түріндегі музыкалық туындының;

2) фонограммаға түсірілген туындының;

3) дыбыс-бейнежазу туындысының;

4) деректер базасының;

5) ЭЕМ бағдарламаларының авторына немесе авторлық құқық иесіне беріледі.

4. Сәулет, қала құрылысы және бау-саябақ жобаларын пайдалануға айрықша құқықтар мұндай жобалардың нақты іске асырылуын да қамтиды.

5. Туындыны пайдаланудың әрбір түрі үшін авторлық сыйақының мөлшері мен есептелу тәртібі авторлық шартта, сондай-ақ пайдаланушылар мен авторлардың мүліктік құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйымдар жасайтын шарттарда белгіленеді.

6. Осы баптың 2-тармағында көзделген мүліктік құқықтарды шектеулер, егер мұндай шектеулер туындыны дұрыс пайдалануға орынсыз зиян келтірмей, автордың заңды мүдделеріне негізсіз қысым жасамайтын болса, осы Заңның 18-26-баптарымен белгіленеді.

17-бап. Бейнелеу өнері туындыларын еркін пайдалану құқығы. Қадағалау құқығы

1. Бейнелеу өнері шығармасының авторы туындының меншік иесінен өз туындысының көшірмесін жасау құқығын жүзеге асыруға мүмкіндік беруін талап етуге құқылы (қол жеткізу құқығы). Бұл орайда туындыны меншік иесінен туындыны авторға жеткізіп беруді талап етуге болмайды.

2. Бейнелеу өнері туындысының түпнұсқасын жария түрде (аукцион, бейнелеу өнерінің галереясы, көркемдік салоны, дүкен және сол сияқтылар арқылы) қайталап сатқан әрбір жағдайда мұндай бейнелеу өнері туындысын меншіктену құқығынан бірінші рет айырылғаннан кейін автордың немесе оның мұрагерлерінің сатушыдан қайталап сату бағасының бес проценті мөлшерінде сыйақы алуға құқығы бар (қадағалау құқығы). Авторды тірі кезінде аталған құқықтан айыруға болмайды және ол заң бойынша немесе қалдырған өсиеті бойынша авторлық құқық мерзімінде тек қана автордың мұрагерлеріне көшеді.

18-бап. Туындыны жеке мақсатта автордың келісімінсіз және авторлық сыйақы төлемей көшірмелеу

1. Заңды түрде жарияланған туындыны автордың келісімінсіз және авторлық сыйақы төлемей жеке тұлғаның тек өз мақсаты үшін, осы Заңның 26-бабында көзделген реттерді қоспағанда, жалғыз дана етіп көшірмелеуіне жол беріледі.

2. Осы баптың 1-тармағының ережесі:

1) үйлер және солар сияқты ғимараттар түріндегі сәулет өнері туындыларын көшірмелеуге;

2) деректер базаларын немесе олардың елеулі бөліктерін көшірмелеуге;

3) осы Заңның 24-бабында көзделгендерден басқа реттерді қоспағанда, ЭЕМ-ге

арналған бағдарламаларды көшірмелеуге;

4) кітаптарды (толығымен) және нота мәтіндерін репродукциялауға қолданылмайды.

19-бап. Туындыны автордың келісімінсіз және авторлық сыйақы төлемей пайдалану

Автордың келісімінсіз және авторлық сыйақы төлемей, бірақ туындысы пайдалынатын автордың есімін және қай деректен алынғаны міндетті түрде көрсетіле отырып, шығарманы пайдалануға мынадай жағдайларда жол беріледі:

1) заңды түрде жарияланған туындылардан түпнұсқа күйінде және аударма түрінде ғылыми, зерттеу, пікірталас, сыни және ақпараттық мақсатта, баспасөзге шолу ретінде газеттер мен журналдар мақалаларынан алынған үзінділерін қоса алғанда, дәйексөз алу мақсатына сай көлемінде дәйексөз алу;

2) заңды түрде жарияланған туындыларды және олардан алынған үзінділерін оқыту сипатындағы басылымдарда, радио және телехабарларда, дыбыс-бейнежазуларда алға қойған мақсатқа сай көлемде пайдалану;

3) ағымдағы экономикалық, саяси, әлеуметтік және діни мәселелер бойынша газеттерде немесе журналдарда заңды түрде жарияланған мақалаларды немесе эфирге берілген осындай сипаттағы туындыларды жалпы жұртшылық назарына жеткізу үшін, автор тарапынан мұндай көшірмелеуге, эфирге беруге немесе хабарлауға арнауы тыйым салынбаған жағдайларда, газеттерге көшіріп басу, эфирге тарату немесе кабель бойынша хабарлау;

4) көпшілік алдында сөйленген саяси сөздерді, үндеулерді, баяндамаларды және басқа осы сияқты туындыларды ақпараттық мақсатқа сай көлемде жалпы жұртшылық назарына жеткізу үшін газеттерге көшіріп басу, эфирге тарату немесе кабель бойынша хабарлау. Бұл орайда автордың мұндай туындыларды жинақтарда жариялау құқығы сақталады;

5) ағымдағы оқиғалар барысында көрінген немесе естілген ағымдағы оқиғаларды суретке түсіру құралдары, эфирге тарату немесе жалпы жұртшылық назарына жеткізу үшін кабель бойынша хабарлау арқылы ақпараттық мақсатқа сай көлемде шолуларда көшірмелеу немесе көпшілік назарына арналған хабар. Бұл орайда автордың мұндай туындыларды жинақтарда жариялау құқығы сақталады;

6) заңды түрде жарияланған туындыларды бедерлі-нүкте жазумен немесе зағип адамдарға арналған басқа да арнайы тәсілдермен, осылайша көшірмелеу үшін арнайы жасалған туындыларды қоспағанда, пайда таппай көшірмелеу.

20-бап. Туындыларды репродукциялау арқылы пайдалану

Автордың келісімінсіз және сыйақы төлемей, бірақ туындысы пайдаланылатын автордың есімі мен қай деректен алынғаны міндетті түрде көрсетіле отырып, туындының жалғыз данасын:

1) заңды түрде жарияланған туындыны кітапханаларда және архивтерде қалпына келтіру, жоғалып кеткен немесе бүлінген даналарды ауыстыру, өз қорындағы туындыны белгілі бір себептермен жоғалтып алған басқа кітапханаларға туындының даналарын беру үшін;

2) кітапханалар мен архивтердің жинақтарда, газеттерде және басқа мерзімді басылымдарда заңды түрде жарияланған жеке мақалалар мен шағын көлемді туындыларды, заңды түрде жарияланған жазбаша туындылардан қысқаша үзінділерді (суретпен немесе суретсіз) жеке тұлғалардың оқып-үйрену және зерттеу мақсатындағы сауалдары бойынша;

3) жинақтарда, газеттерде және басқа да мерзімді басылымдарда заңды түрде

жарияланған жекелеген мақалалар мен шағын көлемді туындыларды, заңды түрде жарияланған жазбаша туындылардың қысқаша үзінділерін (суретпен немесе суретсіз) білім беру мекемелері дәрісханалардағы сабаққа пайдалану үшін, пайда алмай репродукциялауына жол беріледі.

21-бап. Еркін кіріп көруге ашық орындарға тұрақты қойылған туындыларды еркін пайдалану

Туындыны бейнелеу осындай көшірмелеудің, эфирге таратудың немесе жалпы жұрттың назарына кабель бойынша хабарлаудың негізгі объектісі болатын немесе туындыны бейнелеу коммерциялық мақсат үшін пайдаланылатын реттерді қоспағанда, еркін кіріп көруге ашық орындарға тұрақты қойылған сәулет, суретке түсіру, бейнелеу өнері туындыларын автордың келісімінсіз және авторлық сыйақы төлемей көшірмелеуге, эфирге таратуға немесе жалпы жұрт назарына кабель бойынша хабарлауға жол беріледі.

22-бап. Туындыларды ресми және өзге де рәсімдер кезінде көпшілік алдында орындау

Заңды түрде жарияланған музыкалық туындыларды ресми және діни рәсімдер, сондай-ақ өлікті жерлеу кезінде көпшілік алдында сол рәсімдердің сипатына сәйкес келетін көлемде автордың немесе авторлық құқықтардың өзге де иесінің келісімінсіз және авторлық сыйақы төлемей орындауға жол беріледі.

23-бап. Туындыларды сот және әкімшілік мақсаттар үшін көшірмелеу

Туындыларды сот және әкімшілік іс жүргізу үшін осындай мақсатқа белгіленген көлемде автордың немесе авторлық құқықтардың өзге де иесінің келісімінсіз және авторлық сыйақы төлемей көшірмелеуге жол беріледі.

24-бап. ЭЕМ-ге арналған бағдарламаларды және деректер базасын еркін көшірмелеу. ЭЕМ-ге арналған бағдарламаларды кері жазып шығу

1. ЭЕМ-ге арналған бағдарламаның немесе деректер базасының данасын заңды түрде иеленетін адам автордың немесе өзге айрықша құқықтар иесінің рұқсатын алмай және қосымша сыйақы төлемей туындыны пайдалануға:

1) ЭЕМ-ге арналған бағдарламаға немесе деректер базасына оны пайдаланушының техникалық құралдарында жұмыс істеу мақсатында ғана жүзеге асырылатын өзгерістерді енгізуге, ЭЕМ-ге арналған бағдарламаның немесе деректер базасының жұмыс істеуіне байланысты оның мақсатына сәйкес кез-келген іс-әрекетті, соның ішінде ЭЕМ-нің (бір ЭЕМ немесе жүйені бір пайдаланушы) зердесіне жазу мен сақтауды, сондай-ақ автормен жасалған шартта өзгеше көзделмесе, көрінеу қателерді түзетуді жүзеге асыруға;

2) ЭЕМ-ге арналған бағдарламаның немесе деректер базасының көшірмесін тек қана архивтік мақсатқа және ЭЕМ-ге арналған бағдарламаның немесе деректер базасының түпнұсқасы жоғалып, жойылып кеткен немесе пайдалануға жарамай қалған жағдайларда заңды түрде алынған дананы ауыстыру үшін ғана жасауға құқылы. Бұл орайда ЭЕМ-ге арналған бағдарлама мен деректер базасының көшірмесін осы тармақтың 1)-тармақшасында көрсетілгеннен басқа мақсаттарға пайдалануға болмайды және ЭЕМ-ге арналған бағдарлама мен деректер базасының данасын иелену заңды деп тану тоқтатылған жағдайда ол жойылуға тиіс.

2. ЭЕМ-ге арналған бағдарлама данасын заңды түрде иеленетін адам автордың немесе өзге де айрықша құқықтар иесінің келісімінсіз және қосымша сыйақы төлемей объект кодын көшіруге және бастапқы мәтінде өзгертуге (ЭЕМ-ге арналған бағдарламаны кері жазып шығуға) немесе, егер олар осы адамның ЭЕМ-ге арнап өз бетінше жасаған бағдарламасының кері жазылып шыққан бағдарламамен өзара іс-әрекет жасай алатын өзге бағдарламалармен өзара іс-әрекет жасау қабілетіне жету үшін қажет болса, мынадай шарттарды сақтаған жағдайда ол бұл іс-әрекетті жүзеге асыруды өзге адамдарға тапсыруға құқылы:

1) өзара іс-әрекет жасау қабілетіне жету үшін қажетті, бұл адам бұрын басқа деректерден ала алмаған ақпарат;

2) аталған әрекеттер ЭЕМ-ге арналған бағдарламаның кері жазылып шыққан, өзара іс-әрекет қабілетіне жету үшін қажетті бөліктері жөнінде ғана жүзеге асырылады;

3) кері жазып шығу нәтижесінде алынған ақпаратты ЭЕМ-ге арнап өз бетінше жасалған бағдарламаның өзге бағдарламалармен өзара іс-әрекет жасау қабілетіне қол жеткізу үшін ғана пайдалануға болады, ЭЕМ-ге арнап өз бетінше жасалған бағдарламаның басқа бағдарламалармен өзара іс-әрекет жасау қабілетіне қол жеткізу үшін қажет болатын жағдайларды қоспағанда, оны өзге адамдарға беруге болмайды, сондай-ақ оны өзінің түрі жағынан ЭЕМ-ге арнап кері жазылып шыққан бағдарламаға едәуір ұқсайтын ЭЕМ-ге арналған бағдарламаны әзірлеу үшін немесе авторлық құқықты бұзатын басқа да кез-келген әрекетті жүзеге асыру үшін пайдалануға болмайды.

3. Бұл баптың ережелерін қолдану ЭЕМ-ге арналған бағдарламаны немесе деректер базасын қалыпты пайдалануға орынсыз залал келтірмеуге тиіс және автордың немесе ЭЕМ-ге арналған бағдарламаға немесе деректер базасына айрықша құқықтың өзге де иесінің заңды мүдделеріне негізсіз қысым жасамауға тиіс.

25-бап. Туындыларды қысқа мерзімге пайдалану үшін эфирге хабар тарату ұйымдары жүзеге асыратын жазбалар

Эфирге хабар тарату ұйымы автордың немесе авторлық құқықтардың өзге де иесінің келісімінсіз және қосымша сыйақы төлемей осы ұйымның эфирге таратуға құқы алған туындыны қысқа уақытқа пайдалану үшін жазбасын мынадай жағдайларда:

1) жазбаны эфирге хабар тарату ұйымы өз жабдықтарының көмегімен және өз хабарлары үшін дайындаған;

2) егер жазылған туынды авторымен неғұрлым ұзақ мерзімге келісілмесе, мұндай жазбаны ол әзірленгеннен кейінгі алты ай ішінде жойылған жағдайларда жазуға болады. Егер жазбаның құжаттық мәні ерекше болса, мұндай жазба туынды авторының келісімінсіз-ақ ресми мұрағаттарда сақталуы мүмкін.

26-бап. Туындыны авторлық сыйақысын төлеп, автордың келісімінсіз жеке мақсатта көшірмелеу

1. Туынды авторының, орындаушының және фонограмма жасаушының келісімінсіз, бірақ оларға сыйақы төлеп, дыбыс-бейнежазу туындысын немесе туындының дыбыстық жазбасын жеке мақсатта көшірмелеуге жол беріледі.

2. Осы баптың 1-тармағында аталған көшірмелеу үшін сыйақыны осындай көшірмелеу үшін пайдаланылатын жабдықтарды (дыбыс және бейнемагнитофондарды, өзге де жабдықтарды) және материалдық жеткізгіштерді (дыбыс және (немесе) бейнетаспалармен касеттер, шағын дискілер, өзге де материалдық жеткізгіштер) дайындаушылар немесе импорттаушылар төлейді.

3. Бұл сыйақыны жинау мен бөлуді авторлардың, фонограмма жасаушылардың және орындаушылардың мүліктік құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың біреуі

осы ұйымдар арасындағы келісімге сәйкес жүзеге асырады (осы Заңның 43-бабы).

4. Егер бұл келісімде өзгеше көзделмесе, аталған сыйақы мынадай шамада бөлінеді: авторларға - қырық процент, орындаушыларға - отыз процент, фонограмма жасаушыларға - отыз процент.

5. Сыйақының мөлшері және оны төлеудің шарттары, бір жағынан аталған дайындаушылар мен импорттаушылардың және екінші жағынан авторлардың, фонограмма жазушылардың және орындаушылардың мүліктік құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйымдар арасындағы келісімде белгіленеді, ал тараптар мұндай келісімге келе алмаған жағдайда - Қазақстан Республикасының уәкілдік берілген органы белгілейді.

6. Осы баптың 2-тармағында аталған, экспортқа шығаруға болатын жабдықтар мен материалдық жеткізгіштер, сондай-ақ үй жағдайында пайдалануға арналмаған кәсіптік жабдықтарға сыйақы төленбейді.

27-бап. Туындыларды жеке мақсатта шет елге шығару

Шетке шығарылған жағдайда республиканың ұлттық мүдделеріне зиян келтірілетін, тізбесі белгіленген тәртіп бойынша анықталатын туындыларды қоспағанда, туындының данасын автордың немесе өзге де құқық иесінің келісімінсіз және сыйақы төлемей тек қана жеке адамның өз мақсаттары үшін шет елге шығаруына жол беріледі.

28-бап. Авторлық құқықтың қолданылу мерзімі

1. Авторлық құқық, осы бапта көзделген жағдайларды қоспағанда, автордың бүкіл ғұмыры бойы және қайтыс болғаннан кейін елу жыл бойы күшін сақтайды.

2. Авторлық құқығын, оның есімінің құқығын және автордың беделін қорғау құқығын қорғауға шек қойылмайды.

3. Өсиетті орындаушы тағайындайтын тәртіп бойынша автор өзі қайтыс болғаннан кейін өзінің авторлық құқығын, есімінің құқығын және өзінің беделін сақтау құқығын қорғауды жүктейтін адамды көрсетуге құқылы. Ол адам өз өкілеттігін өмір бойы атқарады. Мұндай нұсқаулар болмаған жағдайда автор қайтыс болғаннан кейін оның авторлық құқығын, есімінің құқығын және беделін қорғау құқығын қорғауды оның мұрагерлері, егер мұрагерлері жоқ болса, немесе олардың авторлық құқығы тоқтатылса, Қазақстан Республикасының мұндай қорғауды жүзеге асыратын уәкілдік берілген органы жүзеге асырады.

4. Жасырын немесе бүркеншік атпен жарияланған туындыға авторлық құқы ол туынды заңды түрде жарияланған күннен кейін елу жыл бойы күшін сақтайды. Егер аталған мерзім ішінде жасырын немесе бүркеншік атпен шығарылған туындының авторы өзінің шын есімін немесе оның кім екені ендігі жерде күмән туғызбаса, осы баптың 1-тармағының ережесі қолданылады.

5. Тең авторлар жасаған туындыға авторлық құқық өмір бойы және басқа тең авторлардан ұзақ өмір сүрген ең соңғы автор қайтыс болғаннан кейін елу жыл бойы күшін сақтайды.

6. Автор қайтыс болғаннан кейін отыз жыл ішінде бірінші рет жарыққа шығарылған туындыға авторлық құқық туынды жарыққа шыққаннан кейінгі жылдың бірінші қаңтарынан есептегенде ол жарыққа шыққаннан кейін елу жыл бойы күшін сақтайды.

7. Егер автор қуғын-сүргінге ұшырап, қайтыс болғаннан кейін ақталса, онда құқық қорғаудың осы бапта көзделген мерзімі ақталған жылдан кейінгі жылдың бірінші қаңтарынан бастап күшіне енеді.

8. Осы бапта көзделген мерзім сол мерзімнің басталуы үшін негіз болып табылатын заңды факт болған жылдан кейінгі жылдың бірінші қаңтарынан есептеле бастайды.

29-бап. Туындылардың қоғамдық игілікке айналуы

1. Туындыға авторлық құқықтың қолданылу мерзімінің бітуі олардың қоғамдық игілікке айналғандығын білдіреді.
2. Қазақстан Республикасының аумағында ешқашан қорғауға алынбаған туындылар да қоғамдық игілікке айналған болып саналады.
3. Қоғамдық игілікке айналған туындыларды кез-келген адам авторлық сыйақы төлемей еркін пайдалана алады. Бұл орайда авторлық құқық, автор есімінің құқығы мен оның беделін қорғау құқығы сақталуға тиіс.
4. Қоғамдық игілікке айналған туындыларды пайдаланушылар авторлардың шығармашылық қызметіне ықпал ету, олардың материалдық-тұрмыстық жағдайларын жақсарту мақсатында авторлардың кәсіби қорына немесе авторлардың мүліктік құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйымдарға қаржы аударуға ерікті.

30-бап. Авторлық құқықтың ауысуы

1. Авторлық құқық шарт бойынша және мұра ретінде беріледі.
2. Авторлық құқық мұрагерлік тәртібімен заң бойынша немесе өсиет бойынша ауысады.
3. Автордың осы Заңның 15-бабында көзделген мүліктік емес жеке құқықтары мұрагерлік бойынша ауыспайды. Автордың мұрагерлері мүліктік емес жеке құқықтарын қорғауды жүзеге асыруға құқылы. Мұрагерлердің аталған заңды құқықтарының мерзімі шектелмейді.
4. Өсиет орындаушыны тағайындайтын тәртіп бойынша автор өзінің мүліктік емес жеке құқықтарын қорғауды жүктейтін адамды көрсетуге құқылы. Мұндай адам өз өкілеттігін өмір бойы атқарады. Автордың мұндай нұсқауы болмаған жағдайда автор қайтыс болғаннан кейін оның мүліктік емес жеке құқықтарын қорғауды оның мұрагерлері, егер мұрагерлері болмаса немесе олардың авторлық құқығы тоқтатылған болса, Қазақстан Республикасының мұндай қорғауды жүзеге асыратын уәкілдік берілген органы атқарады.

31-бап. Мүліктік құқықтың берілуі. Авторлық шарт

1. Осы Заңның 16-бабында аталған мүліктік құқықтар, осы Заңның 18-26-баптарында көзделген реттерді қоспағанда, тек қана авторлық шарт бойынша берілуі мүмкін. Мүліктік құқықтар беру айрықша құқықтарды беру туралы авторлық шарт негізінде немесе айрықша емес құқықтарды беру туралы авторлық шарт негізінде жүзеге асырылуы мүмкін.
2. Айрықша құқықтарды беру туралы авторлық шарт осы құқықтар берілген адамға ғана туындыны белгілі бір әдіспен және шартта белгіленген шекте пайдалануға рұқсат етеді және мұндай адамға басқа адамдардың туындыны осылайша пайдалануына тыйым салу құқығын береді. Егер айрықша құқықтар берілген адам бұл құқықты қорғауды жүзеге асырмаса, басқа адамдарға туындыны пайдалануға тыйым салу құқығын туындының авторы жүзеге асыра алады.
3. Айрықша емес құқықтарды беру туралы авторлық шарт пайдаланушыға осындай құқықты берген айрықша құқық иесімен және (немесе) осы туындыны сондай әдіспен пайдалануға рұқсат алған басқа адамдармен туындыны тең жағдайда пайдалануға рұқсат етеді.
4. Авторлық шарт бойынша берілген құқықтар, егер шартта тікелей өзгеше көзделмесе, айрықша емес құқықтар деп есептеледі.

32-бап. Авторлық шарттың ережелері. Авторлық шарттың нысаны. Авторлық шарт бойынша жауапкершілік

1. Авторлық шартта:
 - 1) туындыны пайдалану әдістері (осы шарт бойынша берілетін нақты құқықтар);
 - 2) құқық берілетін мерзім мен аумақ;
 - 3) сыйақы мөлшері және (немесе) туындыны пайдаланудың әрбір әдісі үшін сыйақы мөлшерін белгілеу тәртібі, оны төлеудің тәртібі мен мерзімі, сондай-ақ тараптар осы шарт үшін маңызды деп есептейтін басқа да жағдайлар көзделуге тиіс.
2. Авторлық шартта құқықтың берілу мерзімі туралы ереже болмаған жағдайда, егер пайдаланушыға бұл жөнінде шарттың бұзылуына дейін алты ай бұрын жазбаша хабарланған болса, автор шартты ол жасалған күннен бастап бес жыл өткен соң бұза алады.
3. Авторлық шартта құқық берілетін аумақ туралы ереже болмаған жағдайда шарт бойынша берілетін құқықтың қолданылуы Қазақстан Республикасының аумағымен шектеледі.
4. Туындыны пайдалануға авторлық шарт бойынша тікелей берілмеген құқықтар берілмеді деп саналады.
5. Шарт жасалған кезде белгісіз болған туындыны пайдалану құқықтары авторлық шарт мәселесі бола алмайды.
6. Сыйақы туындыны тиісінше пайдалану әдісіне сәйкес түсетін табыс проценті түрінде авторлық шартта немесе, егер мұны туындының сипатынан немесе оны пайдалану ерекшеліктеріне байланысты жүзеге асыру мүмкін болмаса, шартта көрсетілген сома түрінде не басқаша түрде белгіленеді.
7. Авторлық шарт бойынша берілген құқықтар, егер ол тек шартта тікелей көзделген болса, басқа адамдарға түгелдей немесе ішінара берілуі мүмкін.
8. Автордың болашақта жасайтын туындыларын пайдалану құқықтары авторлық шарт мәселесі бола алмайды.
9. Автордың болашақта белгілі бір тақырыпта немесе белгілі бір салада туынды жасауына шек қоятын авторлық шарт ережесі жарамсыз болып табылады.
10. Осы Заң ережелеріне қайшы келетін авторлық шарт ережелері жарамсыз болып табылады.
11. Авторлық шарт жазбаша түрде жасалуға тиіс. Туындыны мерзімді баспасөзде пайдалану туралы авторлық шарт ауызша түрде жасалуы мүмкін.
12. ЭЕМ-ге арналған бағдарламалардың және деректер базаларының даналарын сатып, оларды жаппай пайдаланушылардың оған қолы жеткен жағдайда ЭЕМ-ге арналған бағдарламалар мен деректер базаларын пайдалану туралы шарттар жасасудың Қазақстан Республикасының заң актілерінде белгіленетін ерекше тәртібін қолдануға жол беріледі.
13. Авторлық шартта көрсетілген міндеттерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған тарап екінші тарапқа келтірілген залалды, соның ішінде алынбаған пайдасын өтеуге міндетті.

33-бап. Тапсырыстың авторлық шарты

1. Тапсырыстың авторлық шарты бойынша автор шарт ережелеріне сәйкес туынды жасап, оны тапсырысшыға беруге міндеттенеді.
2. Тапсырыс беруші шартта келісілген сыйақы есебінен авторға аванс төлеуге міндетті. Аванстың мөлшері, төлеу тәртібі мен мерзімі тараптардың келісуімен шартта белгіленеді.

3. Тапсырыс шартының ережелеріне тапсырыс туындысын табыс етпеген автор тапсырыс берушіге келтірген нақты зиянды өтеуге міндетті.

III ТАРАУ. САБАҚТАС ҚҰҚЫҚТАР

34-бап. Сабақтас құқықтардың объектілері

Сабақтас құқықтар қойылымдарға, орындаушылықтарға, фонограммаларға, эфирлік және кабельдік хабар тарату ұйымдарының хабарларына олардың мақсатына, мазмұны мен сапасына, сондай-ақ жеткізілу әдісі мен нысанына қарамастан қолданылады.

35-бап. Сабақтас құқықтардың субъектілері

1. Орындаушылар, фонограмма жасаушылар, эфирлік және кабельдік хабар тарату ұйымдары сабақтас құқықтардың субъектілері болып табылады.

2. Фонограмма жасаушы, хабар таратушы ұйым осы тарауда көзделген құқықтарын орындаушымен және фонограммаға жазылған не эфирде немесе кабель бойынша берілетін туындыны орындаушымен және оның авторымен жасалған шарт бойынша алған құқықтары шегінде жүзеге асырады.

3. Орындаушы осы тарауда көзделген құқықтарын орындалатын туынды авторларының құқықтарын сақтаған жағдайда жүзеге асырады.

4. Сабақтас құқықтардың пайда болуы және жүзеге асырылуы үшін қандай да болсын формальдылықты сақтау талап етілмейді. Фонограмма жасаушы және (немесе) орындаушы өз құқықтары туралы хабарлау үшін фонограмманың әр данасында және (немесе) оның әрбір қорбындата көрсетілетін және үш элементтен тұратын сабақтас құқықтарды қорғау белгісін пайдалануға құқылы, олар:

- 1) қоршауға алынған латынша Р әрпі: Р;
- 2) айрықша сабақтас құқықтар иесінің есімі (атауы);
- 3) фонограмманың алғаш жарияланған жылы.

36-бап. Сабақтас құқықтардың қолданылу аясы

1. Орындаушының құқықтары осы Заңға сәйкес мына жағдайларда, егер:

- 1) орындаушы Қазақстан Республикасының азаматы болса;
- 2) орындаушылық, қойылым алғаш рет Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырылса;
- 3) орындаушылық, қойылым осы баптың 2-тармағының ережелеріне сәйкес қорғалатын фонограммаға жазылса;
- 4) фонограммаға жазылмаған орындаушылық, қойылым осы баптың 3-тармағының ережелеріне сәйкес қорғалатын эфирде немесе кабель бойынша берілетін хабарға енгізілген болса, танылады.

2. Фонограмманы жасаушының құқықтары осы Заңға сәйкес мына жағдайларда, егер:

- 1) фонограмма жасаушы Қазақстан Республикасының азаматы немесе Қазақстан Республикасының аумағында ресми тұрғылықты жері бар заңды тұлға болса;
- 2) фонограмма тұңғыш рет Қазақстан Республикасының аумағында жарық көрсе, танылады. Егер фонограмма Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде жарияланған күннен кейін отыз күн ішінде Қазақстан Республикасының аумағында жарияланса, ол да Қазақстан Республикасының аумағында алғаш рет жарияланды деп саналады.

3. Эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының құқықтары осы Заңға сәйкес, егер ұйымының Қазақстан Республикасының аумағында ресми тұрғылықты жері бар болса және хабарларын Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан хабар таратқыштар

көмегімен жүзеге асырса, танылады.

4. Шетелдік өзге орындаушылардың, фонограмма жасаушылардың, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдарының құқықтары Қазақстан Республикасы аумағында Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарына сәйкес қорғалады.

37-бап. Орындаушының құқықтары

1. Осы Заңда көзделген реттерді қоспағанда, орындаушыға мынадай мүліктік емес жеке және мүліктік құқықтар:

1) есімінің құқығы;

2) орындаушылықты немесе қойылымды кез-келген бұрмалаудан, бүлдіруден немесе орындаушының ар-ожданы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіре алатын өзге де қол сұғушылықтан қорғау құқығы (беделін қорғау құқығы);

3) орындаушылықты немесе қойылымды пайдаланудың әрбір түрі үшін сыйақы алу құқығын қоса, кез-келген түрде пайдалану құқығы беріледі.

2. Орындаушылықты немесе қойылымды пайдалануға берілетін айрықша құқық мынадай әрекеттерді жүзеге асыруға рұқсат етуге немесе тыйым салуға:

1) бұрын жазылмаған орындаушылықты немесе қойылымды жазуға;

2) орындаушылық немесе қойылым жазбасын көшірмелеуге;

3) орындаушылықты немесе қойылымды, егер бұл орындаушылық немесе қойылым бұрын эфирге берілмесе немесе жазбасын пайдаланып жүзеге асырылмаса, эфирге таратуға немесе кабель бойынша жалпы жұрттың назарына ұсынуға;

4) егер жазба бастапқыда коммерциялық мақсатпен жасалмаған болса, орындаушылық немесе қойылым жазбасын эфирге немесе кабель бойынша беруге;

5) орындаушы қатысқан орындаушылық немесе қойылым жазылып, коммерциялық мақсатта жарияланған фонограмманы жалға беруге құқық береді. Орындаушылықты немесе қойылымды фонограммаға түсіруге шарт жасалған кезде бұл құқық фонограмманы жасаушыға ауысады. Бұл орайда мұндай фонограмманың даналарын жалға бергені үшін орындаушы сыйақы алу құқығын сақтап қалады (осы Заңның 38-бабы).

3. Орындаушының осы баптың 2-тармағының 2)-тармақшасында көзделген айрықша құқығы мына жағдайларда:

1) орындаушылықтың немесе қойылымның бастапқы жазбасы орындаушының келісімімен жасалған;

2) орындаушылықты немесе қойылымды көшірмелеу орындаушылықты немесе қойылымды жазу кезінде орындаушының келісімі алынған мақсатпен жасалған;

3) орындаушылықты немесе қойылымды көшірмелеу осы Заңның 41-бабының ережелеріне сәйкес жазба жүргізілген мақсатта жүзеге асырылған жағдайда қолданылмайды.

4. Осы баптың 2-тармағында аталған рұқсатты орындаушы береді, ал ұжым болып орындаған кезде пайдаланушымен жазбаша шарт жасау арқылы сондай ұжымның жетекшісі береді.

5. Егер орындаушының эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымымен жасасқан шартында көзделсе, орындаушылықты немесе қойылымды кейіннен беруге, мұндай жазбаны беру мен көшірмелеу үшін эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымдарының жазып жүзеге асыруға осы баптағы 2-тармақтың 1), 2) және 3)-тармақшаларында аталған рұқсат алу талап етілмейді. Бұлайша пайдаланғаны үшін орындаушыға берілетін сыйақы мөлшері де осы шартта белгіленеді.

6. Орындаушы мен дыбыс-бейнежазу туындысын дайындаушы арасында жасалған шарт орындаушының осы баптың 2-тармақтың 1), 2), 3), 4)-тармақшаларында аталған құқықтарды беруіне әкеп соғады. Орындаушының мұндай құқықтарды беруі дыбыс-бейнежазу туындысын пайдаланумен шектеледі және, егер шартта өзгеше көзделмесе,

дыбыс-бейнежазу туындысына түсірілген дыбыс пен бейнені жеке пайдалану құқықтарын қамтымайды.

7. Орындаушының осы баптың 2-тармағында көзделген айрықша құқықтары шарт бойынша басқа адамдарға берілуі мүмкін.

38-бап. Фонограмма жасаушының құқықтары

1. Фонограмма жасаушыға өз фонограммасы жөнінде, осы Заңда көзделгендерді қоспағанда, фонограмманы пайдаланудың әрбір түрі үшін сыйақы алу құқығын қоса, фонограмманы кез-келген нысанда пайдалануға айрықша құқықтар беріледі.

2. Фонограмманы пайдалануға айрықша құқық мынадай әрекеттерді жүзеге асыруға немесе жүзеге асыру үшін рұқсат етуге:

- 1) фонограмманы көшірмелеуге;
- 2) фонограмманы қайта жасауға немесе кез-келген әдіспен өңдеуге;
- 3) фонограмма даналарын таратуға, яғни оларды сатуға, жалға беруге және сол сияқтыларға;

4) осы фонограмманы жасаушының рұқсатымен дайындалған даналарды қоса, тарату мақсатында фонограмма даналарын, импорттауға құқық берілетінін білдіреді.

3. Егер заңды түрде жарияланған фонограмма даналары оларды сату арқылы азаматтық айналымға түсірілсе, оларды фонограмма жасаушының келісімінсіз және сыйақы төлемей одан әрі таратуға жол беріледі. Фонограмманың даналарын жалға беру арқылы тарату құқығы сол даналарды меншіктеу құқығына қарамастан фонограмманы жасаушыға беріледі.

4. Фонограмма жасаушының осы баптың 2-тармағында көзделген айрықша құқықтары шарт бойынша басқа адамдарға берілуі мүмкін.

39-бап. Коммерциялық мақсатта жарияланған фонограмманы фонограмма жасаушы мен орындаушының келісімінсіз пайдалану

1. Коммерциялық мақсатта жарияланған фонограмманы жасаушының және осындай фонограммаға орындауы жазылған орындаушының келісімінсіз, бірақ сыйақы төлей отырып:

- 1) фонограмманы көпшілік алдында орындауға;
- 2) фонограмманы эфирге беруге;
- 3) фонограмманы кабель арқылы жалпы жұртшылық назарына жеткізу үшін хабарлауға жол беріледі.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделген сыйақы жинау, бөлу және төлеу фонограмманы жасаушылар мен орындаушылардың құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың бірі (осы Заңның 43-бабы) осы ұйымдар арасындағы келісімге сәйкес жүзеге асырады. Егер бұл келісімде өзгеше көзделмесе, аталған сыйақы фонограмма жасаушы мен орындаушы арасында тең бөлінеді.

3. Сыйақы мөлшерін және оны төлеу жағдайларын, бір жағынан, фонограмма пайдаланушылар немесе осындай пайдаланушылар бірлестіктері (қауымдастықтары) және, екінші жағынан, фонограмма жасаушылар мен орындаушылар құқықтарын басқарушы ұйымдар арасында жасалған келісім бойынша, ал егер тараптар мұндай келісімге келе алмаса - уәкілдік берілген орган белгілейді. Сыйақы мөлшері фонограммаларды пайдаланудың әр түрі үшін белгіленеді.

4. Фонограммаларды пайдаланушылар осы баптың 2-тармағында аталған ұйымға фонограммалардың пайдаланылу мөлшері туралы дәл мәліметтер жазылған

бағдарламаларды, сондай-ақ сыйақы жинауға және бөлуге қажетті өзге де мәліметтер мен құжаттарды табыс етуге тиіс.

40-бап. Эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының құқықтары

1. Осы Заңда көзделген реттерді қоспағанда, эфирлік және (немесе) кабельдік хабар тарату ұйымына оның хабарына қатысты хабарды кез-келген нысанда пайдалануға және, мұндай рұқсат бергені үшін сыйақы алу құқығын қоса алғанда, хабарды пайдалануға рұқсат етуге айрықша құқықтар беріледі.

2. Хабарды пайдалануға рұқсат ететін айрықша құқық эфирлік және (немесе) кабельдік хабар тарату ұйымының мынадай әрекеттерін жүзеге асыруға:

1) оның хабарын эфирлік және (немесе) кабельдік хабар таратушы басқа ұйымның эфирге немесе кабель арқылы бір мезгілде беруіне;

2) жалпы жұрт назарына жеткізу үшін хабарды кабель арқылы хабарлауға немесе хабарды эфирге беруге;

3) хабарды жазып алуға;

4) хабардың жазбасын көшірмелеуге;

5) жалпы жұрт назарына жеткізу үшін хабарды ақы төлеп кіретін жерлерде хабарлауға құқығын білдіреді.

3. Осы баптың 2-тармағының 4)-тармақшасында көзделген эфирлік және (немесе) кабельдік хабар тарату ұйымының айрықша құқығы мына жағдайларда:

1) хабар эфирде хабар тарату ұйымының келісімімен жазып алынғанда;

2) осы Заңның 41-бабындағы ережелерге сәйкес хабарды көшірмелеу ол жазылған мақсатта жүзеге асырылғанда қолданылмайды.

41-бап. Орындаушының, фонограмма жасаушының, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының құқықтарын шектеу

1. Орындаушылықты, қойылымды, эфир хабарларын, кабель арқылы берілетін хабарларды және олардың жазбаларын орындаушының, фонограмма жасаушының, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының келісімінсіз және сыйақы төлемей пайдалануға, сондай-ақ фонограмманы көшірмелеуге:

1) орындаушылықтан, қойылымнан, фонограммадан, эфирде немесе кабель арқылы берілген хабардан шағын үзінділерді ағымдағы оқиғалар туралы шолуға қосу үшін;

2) тек қана оқыту немесе ғылыми зерттеу мақсаттарында;

3) мұндай дәйектеме ақпараттық мақсатта жүзеге асырылатын жағдайда орындаушылықтан, қойылымнан, фонограммадан, эфирге немесе кабель арқылы берілген хабардан шағын үзінділер түрінде дәйектеме келтіру үшін жол беріледі. Бұл орайда эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының коммерциялық мақсатта жарияланған фонограмма даналарын эфирде немесе кабель арқылы беруге пайдалануының қандай болса да осы Заңның 39-бабындағы ережелерді сақтағанда ғана мүмкін болады;

4) осы Заңның 18-26-баптарының ережелерінде белгіленген әдебиет, ғылым және өнер туындылары авторының мүліктік құқықтарын шектеуге қатысты өзге де жағдайларда жол беріледі.

2. Осы Заңның 37-40-баптарының ережелерінен тыс орындаушының, фонограмма жасаушының, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының келісімінсіз хабарлар мен олардың жазбаларын эфирге немесе кабель арқылы таратуға, сондай-ақ фонограмманы жеке мақсат үшін көшіруге жол беріледі. Осы Заңның 26-бабына сәйкес сыйақы төленген жағдайда фонограмманы көшірмелеуге жол беріледі.

3. Егер қысқа мерзімге пайдаланылатын жазба немесе көшірме эфирге хабар тарату ұйымының өз жабдықтары көмегімен және өзінің жеке хабары үшін жүзеге асырылса, орындаушының, фонограмма жасаушының және эфирге хабар тарату ұйымының орындаушылықты, қойылымды немесе хабардар қысқа мерзімге пайдалануға жазып алуды жүзеге асыруға, мұндай жазбаларды көшірмелеуге және коммерциялық мақсатта жарияланған фонограммаларды көшірмелеуге рұқсат алуына қатысты осы Заңның 37, 38, 40-баптарындағы ережелер мынадай жағдайларда:

1) эфирге хабар тарату ұйымы осы тармақ ережелеріне сәйкес қысқа мерзімде пайдалануға жасалатын жазбаны немесе сондай жазбаның фонограммасын көшірмелеуді жүзеге асыруға қатысты қойылымның өзін, орындаушылықты немесе хабарды эфирге беруге алдын-ала рұқсат алғанда;

2) эфирге хабар тарату ұйымы осы Заңның 25-бабының ережелеріне сәйкес әдебиет, ғылым және өнер туындыларының қысқа мерзімге пайдалануға жасайтын жазбасына қатысты алты ай мерзім ішінде, оның тек құжаттық сипатының негізінде ресми мұрағаттарда сақталуы мүмкін жалғыз данасын қоспағанда, оны жойғанда қолданылмайды.

4. Осы бапта көзделген шектеулер фонограмманы, орындаушылықты, қойылымды, эфирде немесе кабель арқылы берілетін хабарды және олардың жазбаларын, сондай-ақ соларға енгізілген әдебиет, ғылым және өнер туындыларын қалыпты пайдалануға зиянын тигізбей, сондай-ақ орындаушының, фонограмма жасаушының, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының және аталған туындылар авторларының заңды мүдделеріне нұқсан келтірмей қолданылады.

42-бап. Сабақтас құқықтардың қолданылу мерзімі

1. Осы тарауда көзделген орындаушыға қатысты құқықтар алғашқы орындалудан немесе қойылымнан кейін елу жыл бойы күшін сақтайды. Осы Заңның 37-бабында белгіленген орындаушының есімін, орындаушылықты немесе қойылымды кез-келген бұрмалаудан немесе өзге де қол сұғушылықтан қорғау құқықтарының қорғалуына шек қойылмайды.

2. Осы тарауда көзделген фонограмманы жасаушыға қатысты құқықтар фонограмма алғаш жарияланғаннан кейінгі елу жыл бойына, егер осы мерзім ішінде фонограмма жарияланбаған болса, ол алғаш жазылып алынғаннан кейінгі елу жыл бойы күшін сақтайды.

3. Осы тарауда көзделген эфирде хабар тарату ұйымына қатысты құқықтар мұндай ұйым эфирде алғашқы хабар таратуды жүзеге асырғаннан кейін елу жыл бойы күшін сақтайды.

4. Осы тарауда көзделген кабельдік хабар тарату ұйымына қатысты құқықтар мұндай ұйым кабель арқылы алғашқы хабар таратуды жүзеге асырғаннан кейін елу жыл бойы күшін сақтайды.

5. Заңды түрде жария болған немесе жасалған кезінен бастап, егер олар жарияланбаған болса, осы Заң күшіне енген күннен бастап елу жыл мерзім өтпеген радио және телехабарлар (эфирге хабар тарату) қалған мерзімде сабақтас құқықтар объектісі ретінде қорғалады.

6. Осы баптың 1, 2, 3, 4-тармақтарында көзделген мерзімдерді есептеу оның басталуына негіз болатын заңды жәйт орын алған жылдан кейінгі жылдың бірінші қаңтарынан басталады.

7. Егер орындаушы қуғын-сүргінге ұшырап, қайтыс болғаннан кейін ақталған жағдайда, осы бапта көзделген құқықтарды қорғау мерзімі ол ақталған жылдан кейінгі жылдың бірінші қаңтарынан бастап күшіне енеді.

8. Осы баптың 1, 2, 3, 4-тармақтарында аталған орындаушылықты, қойылымды,

фонограмманы, эфирде немесе кабель арқылы таратылған хабарларды пайдалануға рұқсат ету және мерзімдердің қалған бөлігі шегінде сыйақы алу құқығы орындаушының, фонограмма жасаушының, эфирлік немесе кабельдік хабар тарату ұйымының мұрагерлеріне (заңды тұлғаларға қатысты - құқық мұрагерлеріне) ауысады.

IV ТАРАУ. МҮЛІКТІК ҚҰҚЫҚТАРДЫ ҰЖЫМДЫҚ БАСҚАРУ

43-бап. Мүліктік құқықтарды ұжымдық басқарудың мақсаттары

1. Ғылым, әдебиет және өнер туындыларының авторлары, орындаушылар, фонограмма жасаушылар немесе өзге де авторлық және сабақтас құқықтар иелері өздерінің мүліктік құқықтарын іс жүзіне асыру мақсатында олардың мүліктік құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйымдар құруға құқылы.

2. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымның коммерциялық іспен айналысуға, сондай-ақ ұжымдық негізде басқару үшін алған туындыларды және сабақтас құқықтар объектілерін пайдалануды жүзеге асыруға құқығы жоқ.

3. Әртүрлі құқықтар мен құқық иелерінің түрлі санаттары бойынша жекелеген ұйымдар, не құқық иелерінің бір санатының мүдделеріне сай түрлі құқықтарды басқаратын ұйымдар, не құқық иелерінің түрлі санаттарының мүдделеріне сай құқықтардың бір түрін басқаратын ұйымдар құруға жол беріледі. Мұндай ұйымдарды тікелей авторлық және сабақтас құқықтар иелері құрады және олар солардан алған өкілеттік шегінде, жарғы негізінде әрекет етеді.

4. Мүліктік құқықтарды ұжымдық басқаруға өкілеттікті тікелей авторлық және сабақтас құқықтар иелері жазбаша шарттар негізінде ерікті түрде, сондай-ақ осындай құқықтарды қарайтын шетелдік ұйымдармен жасалған тиісті шарттар бойынша береді.

5. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың жарғылары осы Заңның талаптарына сай келетін ережелерден тұруға тиіс. Авторлардың мүліктік құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйымды тіркеуден бас тартуға осы Заңның талаптары, сондай-ақ қоғамдық ұйымдарды тіркеу тәртібін белгілейтін заңдар бұзылған жағдайда жол беріледі.

6. Аталған ұйымның қызметіне басшылықты мүліктік құқықтарын оның өзі басқаратын авторлық және сабақтас құқық иелері жүзеге асырады. Сыйақының мөлшеріне және пайдаланушылармен лицензиялық шарт жасасу ережелеріне, жиналған сыйақыны бөлу және төлеу әдісіне және мұндай ұйым қызметінің өзге де принципті мәселелеріне қатысты шешімдер қабылдауды тек қана авторлық және сабақтас құқық иелері жалпы жиналыста алқалы түрде жүзеге асырады.

7. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың қызметін бақылауды уәкілдік берілген орган жүзеге асырады.

44-бап. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың қызметі

1. Кез келген автор, оның мұрагері немесе осы Заңның III тарауына сәйкес қорғалатын авторлық және сабақтас құқықтардың өзге де иесі өздерінің мүліктік құқықтарын мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымға беруге құқылы, ал ұйым, егер құқықтардың мұндай санатын басқару осы ұйымның жарғылық қызметіне жататын болса, бұл құқықтарды ұжымдық негізде жүзеге асыруды өз мойнына алуға міндетті. Аталған ұйымдардың ұжымдық негізде басқару үшін алынған туындыларды және сабақтас құқықтардың объектілерін пайдалануға құқығы жоқ.

2. Осы Заңның 43-бабының 3-тармағына сәйкес алынған өкілеттік негізде

мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйым туындыларды және сабақтас құқықтардың объектілерін пайдаланудың тиісті әдістеріне пайдаланушымен лицензиялық шарт жасасады. Мұндай лицензиялық шарт талаптары бір санаттағы барлық пайдаланушыларға бірдей болуға тиіс. Аталған ұйымдардың пайдаланушыға лицензиялық шарт жасасудан жеткілікті негіздерсіз бас тартуға құқығы жоқ.

3. Лицензиялық шарт жасасқан барлық пайдаланушылар авторлардың құқықтарын және сабақтас құқықтар иелерін қорғау жөніндегі уәкілдік берілген органда белгіленген тәртіп бойынша мемлекеттік тіркеуден өтуге және тиісті үлгідегі мемлекеттік тіркеу куәлігін алуға міндетті. Мұндай лицензиялық шарттар оларда көзделген әдістерін, осы Заңның 43-бабының 3-тармағына сәйкес ұйымға өкілеттілік бермегендерін қоса алғанда, барлық туындылар мен сабақтас құқық объектілерін пайдалануға рұқсат береді.

4. Авторлық және сабақтас құқықтар иелерінің туындылар мен сабақтас құқықтардың объектілерін осындай лицензиялық шарттар бойынша пайдалану мен байланысты пайдаланушыларға қоятын барлық ықтимал мүліктік талаптарын лицензиялық шарттар жасасқан ұйым реттеуге тиіс.

5. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйым талап етілмеген сыйақыны бөлінетін сомаға қоса отырып немесе ұйым есепшотына түскен күннен бастап үш жыл өткенше өзі өкілі болып табылатын авторлық және сабақтас құқықтар иелерінің мүдделеріне сай басқа мақсаттарға айналымға сала отырып сақтауға құқылы.

45-бап. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың атқаратын қызметтері

Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйым өзі өкілі болып табылатын авторлық және сабақтас құқықтар иелерінің атынан әрі олардан алынған өкілеттік негізінде мынадай қызметтерді атқаруға:

1) мұндай ұйым басқарып отырған құқықтарды пайдалануға пайдаланушылармен лицензиялық шарттар жасасуға;

2) сыйақы мөлшерін және лицензиялық шарттар жасалған басқа да жағдайларды пайдаланушылармен келісуге;

3) бұл ұйым лицензиялық шартын жасаспай, осындай сыйақы жинаумен шұғылданатын жағдайларда сыйақы мөлшерін пайдаланушылармен келісуге (осы Заңның 26-бабы және 39-бабының 2, 3-тармақтары);

4) лицензиялық шартта көзделген сыйақыны және (немесе) осы баптың 3-тармағында көзделген сыйақыны жинауға;

5) осы баптың 4-тармағына сәйкес жиналған сыйақыны өзі өкілі болып табылатын авторлық және сабақтас құқықтар иелеріне бөлуге және төлеуге;

6) осындай ұйым басқаратын құқықтарды қорғауға қажетті кез-келген заңды әрекеттерді жасауға тиіс.

46-бап. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың міндеттері

1. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымның қызметі мұндай ұйым өкілі болатын авторлық және сабақтас құқықтар иелерінің мүддесіне сай жүзеге асырылады. Бұл мақсатта ұйым төмендегі міндеттері атқаруға:

1) авторлық және сабақтас құқықтардың иелеріне сыйақы төлеумен бірге олардың құқықтарын пайдаланғаны туралы мәліметі бар есептер беріп тұруға;

2) осы Заңның 45-бабындағы 1-тармақтың ережелеріне сәйкес жиналған сыйақыны авторлық және сабақтас құқықтардың иелеріне бөлу және төлеу үшін пайдалануға тиіс.

Бұл орайда ұйым жиналған сыйақыдан өзінің мұндай сыйақыны жинауға, бөлуге және төлеуге кеткен нақты шығының өтеуге қажетті соманы, сондай-ақ өзі өкілі болып табылатын авторлық және сабақтас құқықтар иелерінің келісімімен және солардың мүддесіне сай сол ұйым құрған арнайы қорларға жіберілетін соманы ұстап қалуға құқылы;

3) туындыларды және сабақтас құқықтар объектілерін нақты пайдалануына қарай осы тармақтың 2)-тармақшасында аталған соманы шегеріп отырып, жиналған сыйақыны бөлуге және ұдайы төлеп отыруға тиіс.

2. Осы Заңның 45-бабының 1-тармағында көзделген сыйақыны ұйымның жинауына өкілеттік бермеген авторлық және сабақтас құқықтар иелері жүргізілген бөлуге сәйкес ұйымнан өздеріне тиесілі сыйақының төленуін талап етуге, сондай-ақ бұл ұйым пайдаланушыларға берген рұқсаттардан өз туындылары мен сабақтас құқықтар объектілерін шығарып тастауға құқылы.

47-бап. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың қызметін бақылау

1. Авторлардың мүліктік құқықтарын ұжымдық негізде басқаратын ұйым өз қызметіне бақылау жасайтын уәкілдік берілген орынға өз қызметі туралы мынадай ақпарат беруге міндетті:

1) мұндай ұйымның жарғысына және өзге де құрылтай құжаттарына енгізілген өзгерістер туралы;

2) мұндай ұйымның осыған ұқсас құқықтарды басшылыққа алған шетелдік мекемелермен жасасқан екіжақты және көпжақты келісімдері туралы;

3) жалпы жиналыстың шешімдері туралы;

4) талап етілмеген сыйақылар туралы мәліметтерді қоса алғанда, осындай ұйымның жылдық балансы, жылдық есебі және оның қызметін аудиторлық тексеру туралы;

5) осындай ұйымның атынан уәкілдік берілген адамдардың тектері туралы.

2. Мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың жұмысын бақылайтын уәкілдік берілген орган мұндай ұйымнан оның қызметінің осы Заңға, қоғамдық бірлестіктер туралы заңға және өзге де заңдарға, сондай-ақ мұндай ұйымның жарғысына сәйкестігін тексеру үшін қосымша қажетті ақпарат талап етуге құқылы.

V ТАРАУ. АВТОРЛЫҚ ЖӘНЕ САБАҚТАС ҚҰҚЫҚТАРДЫ ҚОРҒАУ

48-бап. Авторлық және сабақтас құқықтардың бұзылуы

Осы Заңда көзделген авторлық және сабақтас құқықтарды бұзғаны үшін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес азаматтық, қылмыстық және әкімшілік жауаптылық туындайды.

49-бап. Авторлық және сабақтас құқықтарды қорғау

1. Авторлық және сабақтас құқықтарды қорғауды сот:

1) құқықтарды тану;

2) құқық бұзылғанға дейінгі жағдайды қалпына келтіру;

3) құқықты бұзатын немесе оның бұзылуына қауіп төндіретін әрекеттерді тыю;

4) айырылып қалған пайданы қоса алғанда, шығындардың орнын толтыру;

5) құқық бұзушы авторлық және сабақтас құқықтарды бұзу алдарынан тапқан табысты өндіріп алу;

6) Қазақстан Республикасының заңдарымен белгіленген, жалақының жиырмадан елу

мыңға дейінгі ең төменгі мөлшері, ал ЭЕМ-ға арналған бағдарламаның немесе деректер базасы авторларының құқығын бұзғаны кезде жалақының бес жүзден елу мыңға дейінгі ең төменгі мөлшері сомасында өтем төлеу арқылы жүзеге асырылады. Зиянның орнын толтырудың немесе табысты өндіріп алудың орнына өтемақы мөлшерін сот белгілейді;

7) олардың құқықтарын қорғауға байланысты заң актілерінде көзделген өзге де шаралар қолдану арқылы жүзеге асырады.

Осы тармақтың 4), 5), 6)-тармақшаларында аталған шаралар авторлық және сабақтас құқықтар иелерінің таңдауына қарай қолданылады.

2. Іс қаралғанға дейін судья туындылар мен фонограммалардың контрафактілік деп жорамалданған даналарын жауапкердің дайындауына, көшірмелеуіне, сатуына, пайдалануына тыйым салу туралы жеке-дара ұйғарым шығаруға құқылы. Судья туындылар мен фонограммалардың контрафактілік деп жорамалданған даналарын, сондай-ақ оларды дайындау мен көшірмелеуге арналған материалдар мен жабдықтарды пайдалануға тыйым салу және алып қою туралы ұйғарым шығаруға да құқылы.

3. Сот туындының немесе фонограмманың контрафактілік даналарын, сондай-ақ оларды көшірмелеуге пайдаланылатын материалдар мен жабдықтарды тәркілеу туралы шешім шығаруға құқылы. Туындының немесе фонограмманың контрафактілік даналары оның талап етуі бойынша авторлық немесе сабақтас құқықтардың иесіне берілуі мүмкін не соттың шешімі бойынша жойылуға тиіс.

Оларды көшірмелеуге пайдаланылған материалдар мен жабдықтар соттың шешімі бойынша жойылуға не мемлекет кірісіне берілуге тиіс.

*Қазақстан Республикасының
Президенті*